

послуг, гроші-фінанси-капітал стають основним фундаментом всієї соціально-політичної і соціально-економічної системи суспільства. Товарно-грошові відносини покликані насамперед бути лише «будівельним матеріалом» побудови «нової цивілізації», починають набувати концептуального змісту. Втрачається духовність і культура як це трапилось в Україні на початку 90-х років.

Повертаючись до основних вищезазначених складових, важливо зазначити, що одним з найбільш важливих механізмів підтримання економічних процесів сферою культури є література (художня, науково-публіцистична тощо): передає і закріплює цінності з покоління в покоління, озброює їх певними стереотипами свідомості і поведінки, періодично оновлює ціннісну нормативну систему відповідно до змін, які відбуваються у суспільстві.

Протягом останніх п'яти років відстежується чітка тенденція щодо зменшення кількості літературних, тобто духовних видань. В Україні чи не єдиними, які підтримують молодих та вже відомих авторів (преміальні виплати, гонорари) станом на 2013 рік залишаються такі літературні друковані видання: Журнал «ШО»; Альманах «Золота Пектораль»; Літературний Тернопіль; Кур'єр Кривбасу; Журнал «Дніпро».

Серед електронних видань: «ЛітАкцент», «Друг читача», «Дніпро». Але враховуючи, що раніше багато звидань фінансувались з державного бюджету, тепер вимушені функціонувати на приватних засадах з власним фінансуванням. Надзвичайно велика кількість авторів, котрі бажають висловити власну думку та донести певну ідею до читача (суспільства) з допомогою написання творів (публіцистичних, наукових, художніх) фактично не мають змоги себе реалізувати. Критерії відбору в тих виданнях, котрі функціонують, залишаються не жорсткими, а жорстокими, що викликає масу невдоволень. В даний перелік видавництв недоцільним є внесення видань, які публікують матеріали за кошти авторів. Такі взаємовідносини не дають будь-якого економічного ефекту (одноразові паушальні виплати за кількість і якість публікацій). Враховуючи такі негативні тенденції, з кожним роком кількість видавництв скорочується, кількість авторів, котрі отримують винагороду за інтелектуальний продукт також зменшується. Відповідно посилюється конкурентна боротьба за публікації, що не може характеризуватись як позитивні зміни. Окрім відсутності державної опіки і фінансування даної частини культурної сфери (соціально-економічної і соціально-політичної), являється й відсутність потрібної нормативно-правової бази на володіння і користування інтелектуальною власністю.

Тому майбутня стратегія соціально-економічного розвитку країни повинна передбачати створення умов для нормальної культурної діяльності у всіх її проявах. Для цього потрібно: відновити або посилити державне фінансування; надати податкову підтримку утворенням з недержавним фінансуванням; забезпечити права і свободи культурної діяльності.

Василь ТРИСНЮК

Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору, м. Київ

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВІ

Зростання ролі інформаційної політики у формуванні стратегії розвитку сучасного суспільства пояснюється не тільки економічними, а й технічними (тероризм), соціальними, організаційними (взаємозалежність структур у сучасному суспільстві) причинами. Екологічна сфера не є виключенням, оскільки багато еколого-формуючих систем (біосфера, гідросфера, літосфера тощо) у своєму розвитку наблизились або перейшли точку біфуркації, тобто перейшли на новий рівень розвитку. Тому сучасні ризики та загрози екологічного характеру вимагають створення дієвих механізмів їх попередження, враховуючи складний характер впливу природних і техногенних чинників. Зокрема, важливою компонентою цього процесу в сучасній екологічній політиці стає використання інформаційних ресурсів та можливостей.

Правове поле екологічної складової інформаційної політики в Україні сформовано Конституцією, Законами, кодексами та іншими нормативно-правовими актами. Порядок доступу

до екологічної інформації в Україні регулюється Конституцією України (Ч.ІІ ст.50), де кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація, згідно законодавства України, ніким не може бути засекречена.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (від 25.06.1991 р.), положення «Про порядок надання екологічної інформації, затвердженим наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України» (від 18.12.2003 р.), а також нещодавнє прийняття нового Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» та внесення змін у Закон України «Про інформацію» регулюють порядок доступу до екологічної інформації.

Україна є учасницею близько п'ятдесяти міжнародних конвенцій та двосторонніх угод, пов'язаних з охороною довкілля. Серед міжнародних конвенцій стосовно екологічної інформації особливе місце займає Оргуська конвенція «Про доступ до інформації, участь громадськості у ході прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля», згідно якої визначаються головні пріоритети щодо формування політики доступу до інформації. Зокрема, відкрите та необмежене поширення суспільної інформації підвищує суспільне здоров'я, безпеку, загальний соціальний добробут, оскільки громадяни, які володіють достовірною та повною інформацією приймають зважені рішення щодо свого повсякденного життя, довкілля та майбутнього. Залучення широких верств населення надає йому розширені можливості доступу до екологічної інформації та випереджаючої розробки заходів з підвищення безпеки життєдіяльності; ключовим пунктом у цій справі є участь громадськості у процесі прийняття рішень з питань, які стосуються довкілля. До важливих компонент цієї проблеми можна віднести національні та міжнародно-правові системи, що закріплюють право громадськості до правосуддя у сфері охорони довкілля тощо.

На сучасному етапі розвитку України як держави з перехідною економікою екологічна інформація є основою для прийняття зважених рішень у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності та сталого екологічно-збалансованого розвитку на основі науково-обґрунтованих достовірних даних. Важливість таких рішень зумовлена їх спрямованістю на захист людського життя та довкілля в цілому, як під час надзвичайних ситуацій, так і в буденному житті громадян. Систематизована інформація про стан води, повітря, приземної атмосфери, безпеку харчового ланцюга людини є важливою з точки зору відсутності екологічних загроз здоров'ю та життю. Визначення якості навколишнього природного середовища відбувається значною мірою завдяки збору інформації про його стан. Пріоритетним заходом щодо стабілізації й поліпшенню екологічної обстановки в Україні є удосконалення і подальший розвиток системи екологічного моніторингу.

Екологічний моніторинг, як сучасна форма реалізації процесів екологічної діяльності за допомогою засобів інформатизації забезпечує регулярну оцінку та прогнозування стану середовища, екопараметрів життєдіяльності суспільства та умов функціонування екосистем для прийняття управлінських рішень, щодо екологічної безпеки, збереження природного середовища та раціонального природокористування.

Відсутність дієвого механізму збору та систематизації узагальнюючої просторової інформації щодо збереження довкілля відчутна для керівників влади нашої держави, українських екологів. Оперативність, якість й достовірність даних про стан навколишнього середовища дозволяє в суспільстві ризику, працювати на випередження загрози, а не на ліквідацію наслідків, яка поглинає величезні державні кошти.

На сучасному етапі розвитку України, як незалежної держави, екологічна політика - це політика безпеки життєдіяльності та зменшення екологічних ризиків. Одним із ключових питань екологічної політики є питання інформаційно обґрунтованого прийняття рішення, щодо охорони довкілля та ефективного природокористування, насамперед, органами державної влади та управління.

Ефективність процесу прийняття рішень в екологічній сфері досягається завдяки достатній інформаційній дієздатності моніторингу, широкому впровадженню в природокористуванні

технологій ПС та ДЗЗ і розвитку на цій базі механізмів, які дозволять подолати існуючі еколого-технічні проблеми найменшими затратами економічного, політичного та людського капіталу.

Марія ФІЛЬО

Тернопільський національний економічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ: ДОСВІД США

Сучасні фіскальні інститути є досить складними, оскільки включають інструменти правового, адміністративного та економічного впливу на розвиток податкової системи та діяльність платників податків. Для забезпечення виконання податкового законодавства та реалізації фіскальної політики держави необхідні спеціальні державні органи, які займають центральне місце у структурі фіскальних інститутів. Основними державними органами, що забезпечують функціонування податкової системи, у більшості країн світу є податкові органи, які можуть функціонувати як окремий орган державної влади або у складі міністерства фінансів. Важливим напрямком розвитку податкових органів у країнах, які розвиваються є: переорієнтація діяльності податкових служб з фіскального органу в сервісний, спрямований на налагодження партнерських стосунків з платниками податків; вдосконалення організаційної структури; запровадження сучасних технологій податкового адміністрування.

Особливу увагу необхідно приділити досвіду США, тому що саме в цій країні фіскальні інститути є високоефективними, що пояснюється невеликими масштабами податкових втрат (2,3 % від ВВП) та низьким рівнем тіньової економіки (8,8 %) [1].

Податковим органом в США є Служба внутрішніх доходів (або Податкове управління), яка входить до складу міністерства фінансів. Вона є однією з найефективніших органів управління у сфері оподаткування у світі. У 2010 р. Службою внутрішніх доходів зібрано податкових надходжень у розмірі 2,3 трлн. дол. та опрацювало більше 230 млн. податкових декларацій [1]. Витрати Служби внутрішніх доходів склали 0,53 дол. на кожні 100 дол. зібраних доходів, тоді як в Україні витрати складали 1,65 грн. на кожні 100 грн. зібраних податкових надходжень.

Місія Служби внутрішніх доходів полягає у наданні платникам податків високоякісних послуг, роз'ясненні податкового законодавства, прав та обов'язків щодо сплати податків, а також застосування податкових норм справедливо та однаково до всіх платників. У своїй діяльності СВД керується Кодексом внутрішніх доходів, який був прийнятий Основними завданнями, які стоять перед Службою внутрішніх доходів є: максимальне задоволення інтересів платників податків та зниження адміністративного тиску на них; забезпечення високого рівня добровільної сплати податків; підвищення економічної ефективності діяльності податкових органів за рахунок оптимального та раціонального використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів.

Попередження, виявлення та розслідування податкових правопорушень, злочинів у США здійснює Департамент кримінальних розслідувань при підтримці Федерального бюро розслідувань. Основною правоохоронною програмою цього департаменту є Загальна програма боротьби з порушеннями податкового законодавства, яка охоплює значний діапазон заходів, пов'язаних з податковими злочинами та відмиванням грошей. Дана програма охоплює розслідування діяльності широкого кола осіб та підприємств всіх галузей економіки: від осіб, які займаються індивідуальною трудовою, підприємницькою діяльністю, малих підприємств до великих платників податків. Загальна програма боротьби з порушеннями податкового законодавства дає можливість Департаменту кримінальних розслідувань виявляти нові порушення з боку платників податків та здійснювати розподіл наявних ресурсів таким чином, щоб найкраще виконувати свої обов'язки.

Завдяки цілеспрямованим заходам органів державної влади та комп'ютеризації банківсько-фінансової сфери, в США сформовано ефективний інформаційний комплекс, за допомогою якого здійснюється безперервний моніторинг фінансового становища більшої частини населення. На основі цього комплексу та при підтримці Міністерства фінансів США створено міжвідомчий